

Veselin Vukotić
www.vukotic.net

Razmeđa

Studirati: da ili ne? Da li je izbor studija samo izbor zanimanja (kao sada) ili treba da bude izbor sistema vrijednosti, načina razmišljanja, kulture duha i životnog "attitude-a", što traži današnja budućnost? Zašto je još uvijek toliko popularno studiranje na masovno organizovanim studijama? Da li je sakrivanje u masi tokom studija najava nemanja lične hrabrosti upoznavanja sa samim sobom i nesvjesna priprema za bijeg od izazova života u budućnosti?

Sadašnji model organizacije društva, makar na Zapadu (mi smo dio Zapada), nema izvjesnu budućnost. Nevidljivo mu se tresu temelji... Svijet u kome jedan zaposleni proizvodi dodatnu vrijednost, a 5-9 ljudi ga birokratski organizuju, teško da je održiv... Teško da je održiv i svijet u kome je preko polovine mladih nezaposleno. Birokratizacija društva, i posebno birokratizacija demokratije (odlučivanja) sisaju produktivne sokove društva. Sve više se upada u način života zasnovan na lijenom mišljenju i čekanju na "zaslužene Božije darove". Na inerciji! Na pogledu u prošlost! Na principu "Hoću sve sada i odmah!". Ličimo na ljude sa Titanika, koji razmještaju stolice dok brod tone! Tako mi izgledaju današnje debate o rješavanju globalne krize... Da li će život stati? Neće!... Ali treba biti svjestan: Jedani svijet koji je u našim glavama i oko nas nestaje! Nastaje novi!... Kakav će biti taj novi svijet?... Sam Bog zna. I ne trebamo se baviti njegovom konstrukcijom u našim glavama. Sve što možemo je da pokušamo da osjetimo aromu te budućnosti!...

Budućnost se dešava danas, sada i ovdje!... Da li je prepoznajemo? Da li se osposobljavamo da učimo od budućnosti? Ovo pitanje u suštini znači da li mi razumijemo ono što je najdragocjenije u životu živih bića: VRIJEME! Vrijeme je prostor u kome se živi! Vrijeme je supstanca života! Vrijeme je rijeka života kojom teku životne ideje, inovacije, kreacije, emocije, strasti, ali i mnoga zla... Vrijeme je uvijek **sada** - tačka stapanja svijeta ideja iz prošlosti i svijeta ideja iz budućnosti! Razumjeti prošlost, a učiti od budućnosti. Jedna jednačina sa dvije nepoznate - prošlost (x) i budućnost (y)! Za matematičare nerješiva... Za filozofe, umjetnike, stvaraoce, pjesnike... rješiva! Da ju je moguće riješiti priznaje sve više Dekartovih potomaka, Njutnovih poštovalaca, Bekonovih sljedbenika - ljudi koji su utrljali put tzv. **mehanicističkoj paradigmi**, shvatanja svijeta, veliki umovi koji su utrljali put determinističkoj slici svijeta: budućnost je produžavanje ("ekstrapolacija") prošlosti... Hajnzenberg, kvantna fizika, genetika nas uvode u svijet **holizma, sistemskog razmišljanja, svijet nezvjesnosti**. Tu je i Bil Gejts - simbol nove informatičke ere. Novo vrijeme uvijek traži nove ideje... Znam da je za sve čitaoce koji "vole" praktično i konkretno ovo dosadna teorija. Upravo takvo shvatanje da je "teorija dosadna, a filozofija beskorisna" je danas u osnovi društva... Ali, sve više se shvata da je teorija najbolja praksa, a praksa najbolja teorija! Da ništa nije **konkretno** kao svijet gledan očima umjetnika, filozofa, pjesnika, kreativaca, istraživača... Naravno, u društvu vladavine plemstva birokratije, **plemstvo duha** je uvijek u progonstvu.

Da li je lansiranje teze "društvo zasnovano na znanju" to nevoljno priznanje plemstva birokratije da treba da liječi svoj duhovni sterilitet? Ne bih sada analizirao korijene i namjere ove nove ideološke sintagme, ali je i ona pokušaj da se monopol plemstva birokratije i dalje zadrži, sada na novoj eksploatatorskoj paradigmi. Znanje je važno. Ali ono se odnosi na prošlost! Znanje je uopštavanje prakse rješavanja problema nastalih u prošlosti. Ukoliko se isti problemi pojavljuju u budućnosti, onda je to znanje relevantno. Ukoliko ti problemi nestaju, na njima nastalo znanje postaje beskorisno. A mnogi problemi nestaju, nastaju novi... Novi svijet, novi problemi. Traži se novo znanje! Kako do novog znanja?... Novom znanju prethode ideje, inovacije, kreacije, praksa... Danas su ideje naša veza sa budućnošću! A uvijek su i bile. Malo komplikovano! Što mislite ko je "izmislio" - dao ideju za nastanak geometrije? Matematičari? Ne! Poreznici u starom Egiptu, 3000 godina prije Hrista. Praktični problem koji su rješavali bio je kako da odrede osnovicu za plaćanje poreza na parcelama zemlje različitih veličina i oblika. Ideja računanja poljoprivredne površine zarad plaćanja poreza je pretvorena u matematičko znanje. Znači, mi smo u toj oblasti danas robovi ideje faraonskih poreznika!... Najpametniji seljanin je bio onaj koji je ljudima davao ideju (savjet) kako da riješe neki problem. Nove ideje, nove vizije, nove kreacije - to je huk koji se osjeća iz budućnosti! Riječju, ideja je danas najkonvertibilnija roba. A kreativna ideja se rađa iz glave pojedinca!... Ne iz mase!...

Da li je današnja porodica organizovana tako da djeci podstiče sklonost ka razvoju ideja? Da li je to današnja škola?... I dosta toga još... Nažalost, na sceni je uniformna "mekdonaldizacija" mišljenja, svojevrsna vulgarizacija shvatanja stvarnosti...

Ovih dana nekoliko hiljada maturanata donosi važnu životnu odluku. Da li nastavlja školovanje ili ne? Ako da - šta odabrati? Prethodno napisano je upravo imalo za cilj da ih opomene da izbor nije lak, da taj izbor ne treba da bude mehanički, po inerciji; da ne treba da bude ispunjavanje neispunjenih želja roditelja... Slijedite sebe, svoju intuiciju, hvatajte vibracije svog srca! Za studije (šta god upisali) morate imati **strasti!** Studije su vaš brak sa životom. One nijesu zabava iz osnovne i srednje škole... Zašto pjesnik Branko Radičević kaže "Od kolijevke pa do groba najljepše je đačko doba!"?... Da zabavljanje i brak nijesu isto, čak i sa istom osobom - pitajte roditelje!... Studije su vaša spremnost da naporno radite; da preuzmete životne rizike... Sve više je u izmaglici birokratska logika: "Uči (sine) da ne bi radio!". Ne! "Uči i studiraj da bi radio i stvarao!"... "Studiraj, da bi u životu **naporno radio** posao koji te ispunjava!"...

Današnji maturant ide u penziju oko 2100.godine. Živjeće u tom periodu ispred sebe! Što će se tokom tog perioda dešavati? **Velika tranzicija** - mnogo teža od tranzicije koje su imale generacije vaših djedova i roditelja! Moja preporuka svima, od moje tri kćerke, preko generacija studenata i savjeta prijateljima ne samo iz regiona, uvijek je bila: "Ulažite u upoznavanje sebe, da biste bili ono što jeste! Ulaži u sebe da bi mogao razumjeti druge i sa njima sarađivati! Ulažite u svoju ličnost i karakter!"... A sve to zajedno znači - **INTENZIVNO ŽIVJETI!** Intenzivno koristiti vrijeme!... Živjeti sa strašću, dinamično! Živjeti sa sobom! Priroda, poezija, roman, mitologija, umjetnost, rad, putovanje, druženje, proizvodnja ideja, upornost i istrajnost, **sport, sport, sport, samoobrazovanje, samoobrazovanje, samoobrazovanje...** Klicu mnogo toga već nosite u sebi... **Zapitajte se na kojim studijama da razvijate te sastavnice vašeg duha i karaktera?** Masovnim? Okrenutim prošlosti? Bez životnosti?... Izborom studija ne birate vaše zanimanje - **vi birate sistem vrijednosti i način razmišljanja sa kojim ćete vječno živjeti.** Vi birate pristup životu - svoj "**attitude**" - što se već danas

jedino i testira na intervjuima za posao! Neke formule se mogu i naknadno naučiti, ali karakter je sudbina! A imate još, istina ne mnogo vremena, da ga oblikujete! To i jeste zadatak studija!

Osim sa sobom, oko izbora studija (ne zanimanja) razgovarajte sa ljudima koji su u životu nešto stvorili svojim radom, svojim idejama i kreacijama. Zato za savjet više pitajte svoje rođake ili djedove i babe koji žive na selu, zanatlije, priznate umjetnike, pjesnike, pisce, muzičare, renesansne osobe ... - sve one za koje procijenite da njihov pogled na život nije determinisan jednim udžbenikom. Ili jednom knjigom! Ili jednim "sigurnim radnim mjestom"... Život je nemirna rijeka koju pokreće sreća i zadovoljstvo od savladavanja životnih nedaća i izazova! Kako savladati nedaće i prepreke u životu - to ne piše ni u jednoj knjizi, već u nama! Kako do sebe - to su studije!... Hajnzenbergov princip neodređenosti i neizvjesnosti Njegoš je otkrio mnogo ranije: "Što god dođe, tome sam naredan!"... Tražite studije koje vam u tome mogu pomoći... Živjećete u vremenu velike civilizacijske tranzicije.